

TEMPS I CANVI CLIMÀTIC A SANTA COLOMA , RESSÒ nº 350, 2008

Ni per un moment se m'acut substituir o emular en Pere Serra Fontdeglòria, però sí comentar-vos dades i reflexions històriques que requeririen més espai del que dispo. Canvi climàtic a Santa Coloma? Sí, com a tot arreu i des de sempre. Estudiàvem, de petits, les glaciacions que havia sofert la Terra. Ara sembla que els humans (explica Al Gore, 200.000 dòlars per xerrada) som culpables de la destrucció de la capa d'ozó, del desforastament, de que no ploqui, de que faci massa vent, etc, etc etc..... (A les obres de desdoblament de la carretera de Vidreres a Llagostera hi ha una pintada magnífica: *“Perquè vosaltres pugueu anar més de pressa , heu desforestat el bosc i embrutit la natura. I després us queixeu que no plou”*) És cert, som els éssers vius els qui modifiquem més de pressa la natura. Ho hem fet sempre. I la natura segueix el seu ritme, però amb dues variants de com ho feia fa dos-cents anys: més acceleradament i amb més coneixement d'aquesta acceleració per part nostra. Les dades són prou clares: els dotze anys més càlids de l'últim segle s'han enregistrat des del 1990. I en el segle XX la temperatura ha pujat 0,75°. I abans no ho feia? I tant que sí.

Agafem l'exemple de Santa Coloma de Farners. En el segle XVIII la temperatura era uns dos graus!! més freda que en l'actualitat. Això permetia que la neu emmagatzemada en el pou del Sobirà, a l'estiu es baixés de nit carregada sobre mules fins a Mallorquines, on agafava dos camins: una part del gel es venia a Sant Feliu de Guíxols i l'altra arribava a Barcelona. Amb merma, evidentment, però era rentable perquè es va fer fins ben entrat el segle XIX. I hi havia també el pou de glaç de can Paradedà i el de la carretera de Castanyet.

I del mateix segle XVIII i XIX tenim documentades diverses vegades que els colomencs baixen i pugen la verge de Farners per tal de demanar pluges o bé que parin les pluges. Així, l'any 1774 fou baixada la verge de Farners *“per un aixut en la primavera que generalment per tot se feyan unas pregarias”*, L'any 1788 es torna a baixar. Els anys 1867 i 1868 es baixà altra vegada per manca de pluges. Llegim com ho explicava Salvador Massaneda en el seu Dietari: *“30 abril 1868, Pasem una situació critica per una axut mol general, que pasen per demanar caritat infinitat de pobres inconeguts, amés dels de eix país; fa quasi un añ que no se han pogut treballar las terras de sec per tots costats y tots los pobles fan pregarias y no hi ha remei de plourer: des lo añ 1817 contem que no hi avia agut cosa igual, axó que lo añ 1823 tamvé fou un añ de sequedat estremada”*. Recordem que aquesta sequera fou una de les causes que ajudaren a la revolució de setembre de 1868 que expulsà la borbònica Isabel II. I

després de la sequera, la neu: *“28 Març 1869: despues del Ofici comensa a nevar, tronà y llampegà que en la tarde se posà un pam y ha sigut bastan general y ha malmés bastantas plantas y ha cuit los brots tendras”*. Mai estem contents del tot. El febrer de 1878 es tornà a baixar la verge de Farners *“per alcansar pluja que hi havia 17 mesos que no havia fet un tampir per fangar”* Disset mesos sense bona pluja!!!. I tantes i tantes altres vegades. L'any 1968 tornà a ser baixada per demanar pluges. Els tècnics expliquen que en el clima mediterrani cada deu-dotze anys hi ha episodis de fortes sequeres. Els mateixos Goigs en Llaor de la Verge de Farners del segle XIX són ben explícits: *“Si veiem perdre's l'anyada/ per falta d'aygua del cel/ aquí a Ciutat sou portada/ y se us prega amb gran anhel/ sent llavors l'intercessora/ que aplaca al Senyor ofès”*

I ara ens atabalen que falta aigua perque no plou. És ben bé que hi ha molts canals de TV i molts diaris que han de viure de vendre notícies com més espectacular millors. I molts polítics que han de mostrar que no serveixen per res. Fa pocs diumenges vaig anar a a veure el pantà de Susqueda. Hi havia molta gent xafardejant, - abans en dèiem badocs, que és una paraula que malauradament, s'està perdent. La majoria comentaven que l'havien vist més buit encara. I és cert. Doncs, per què ens atabalen tant? Per què hem d'estalviar? Per què no hi ha aigua?

Pensem. Quan es construïren els pantans érem 4 milions i ara en som 7,5. I a més, us heu fixat en les fotos antigues de Santa Coloma? Les muntanyes eren pelades perquè els boscos es tallaven : eren negoci i no hi havia sotabosc. Tota l'aigua s'escolava cap a les torrenteres. Ara els boscos no es tallen, el sotabosc és enorme i aquestes enormes masses de vegetació xuclen molta d'aquesta aigua que ja ni arriba a les conques dels torrents i rieres. I hem posat molt d'asfalt, i cases, i pisos i urbanitzacions.....

Tanmateix, l'hem d'estalviar perquè és un bé vital –mai més ben dit- i hem de millorar la nostra cultura de l'aigua.. Falta aigua a Santa Coloma? No ho sé, això poden dir-ho els que en tenen cura. Sempre ha estat un problema però que s'ha anat solucionant: L'any 1911 l'ajuntament registrà a nom seu les mines Nova i Vella, municipalitzant el servei d'aigües. Es buscaren nous assortiments d'aigua (Mina d'en Font, pou d'en Geronés, Frigolet....) però a l'estiu tot era insuficient. L'any 1951 es signà el contracte d'abastament d'aigües i es construïren els dipòsits (500.000 litres) de la carretera d'Anglès, lliurant-se l'obra l'any 1956. El 1957 l'ajuntament s'oposà al projecte de portada d'aigües a Barcelona, que es féu igualment (Sau,Susqueda). Pous utilitzats

per abastir d'aigua el poble eren el d'en Bolós al parc de Sant Salvador i el d'en Lluís Esteve cap el Balneari. La compra de la Mina del Pilar en els anys setanta solucionà altre cop les greus mancances d'aigua. L'any 1974 es construïren uns nous dipòsits d'aigua propers als antics en la Carretera d'Anglès amb una capacitat de 1,2 milions de litres. I més i més. En Manel Casadevall era el que més coneixia tot el relacionat amb l'aigua de Santa Coloma.

I a Catalunya? Falta aigua? No, rotundament no. Simplement està mal gestionada. I no em refereixo als milions i milions de m³ que s'han perdut – i es perden!!- per les canonades durant anys i anys. Quina cara que tenen! Sembla que ara s'han posat d'acord a trasvassar aigua de l'Ebre. Ja era hora!. L'àrea metropolitana de Barcelona necessita 12 m³/segon, dels quals n'agafa 8m³/segon del riu Ter, que té un cabdal de 13 m³/segon. Durant quaranta anys han tirat d'aquí. L'Ebre té un cabdal de 450 m³/segon i només n'agafen 5 m³/segon per a Tarragona. O sigui que Barcelona s'alimenta en un 66% de l'aigua del Ter, mentre l'aigua de l'Ebre (40 vegades més que la del Ter) va a parar al mar. Tots els partits polítics d'esquerra, s'oposaren al projecte de trasvassament de l'Ebre del PP, i amb raó, perquè era especulatiu i buscava bàsicament urbanitzar zones desèrtiques amb pobles fantasmes i camps de golf. Però donar de beure a la metròpoli barcelonina no és especular. Nota: el Roine deixa 2300m³/segon, 5 vegades més que l'Ebre, però perquè anar a buscar tan lluny el que ja tenim a casa?

Pluja i sequera són constants en la nostra història. Com en la de qualsevol poble mediterrani. I en aquest segle XXI som més, gastem més i hi ha menys aigua. Tinguem-ne cura, però si us plau, no ens deixem atabalar, enganyar i mediatitzar pels mitjans de comunicació i pels polítics. No val la pena. Fins ara només han servit per inventar-se l'horrorós terme “d'aigua de boca” –la del videt i el wàter també és de boca?- De moment, la única solució que han trobat és multar a qui malgasti aigua. Quan jo estudiava per mestre m'ensenyaren que castigar és la última opció que s'ha de prendre. El càstig mostra la incapacitat de trobar solucions. I de moment els polítics només castiguen, multen i es barallen. No hi cap diferència entre ells i el pati de l'escola. Si us plau, estalvieu aigua: per dinar i per sopar, un got de vi. I per descomptat, amb la tele apagada.